

Dr. Dénes György

A IV. NEMZETKÖZI
SZPELEOLÓGIAI
KONGRESSZUS

(Postojna—Ljubljana—Dubrovnik,
1965. szept. 12—26.)

A Franciaországban megrendezett I., az Olaszországban lezajlott II. és az Ausztriában megtartott III. Nemzetközi Szpeleológiai Kongresszus után Jugoszláviában került sor 1965. szeptemberében a IV. Nemzetközi Szpeleológiai Kongresszus, vagy ahogy a napisajtó írta: a IV. Barlangkutató Világkongresszus megrendezésére.

A kongresszuson hivatalosan 26 ország barlangkutatói vettek részt (Ausztrália, Ausztria, Belgium, Bulgária, Csehszlovákia, Dánia, Egyesült Államok, Franciaország, Görögország, Írország, Japán, Jugoszlávia, Kongó, Lengyelország, Libanon, Magyarország, Nagybritannia, Német Demokratikus Köztársaság, Német Szövetségi Köztársaság, Olaszország, Románia, Spanyolország, Svájc, Svédország, Szovjetunió, Törökország). Minthogy két ország (Ausztrália és Japán) csak levelező tagok által kapcsolódtak be, így végeredményben a kongresszuson

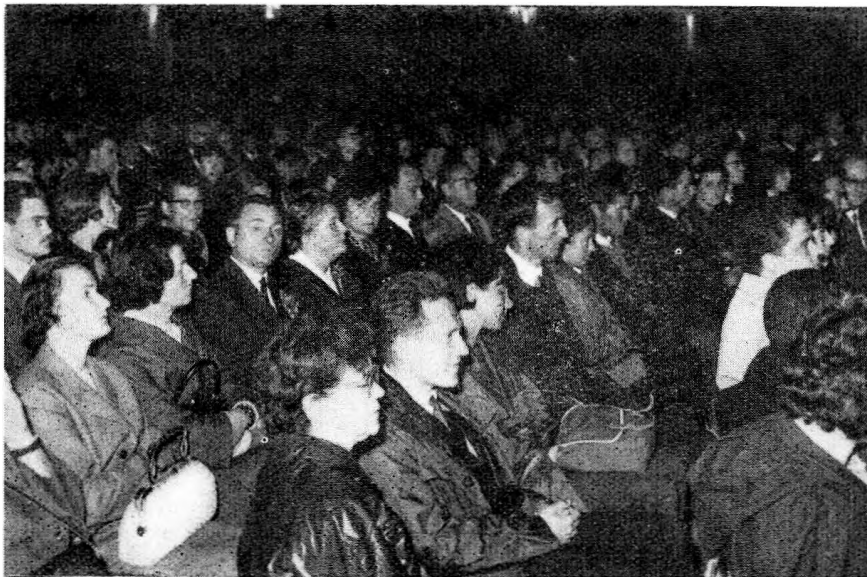
24 ország mintegy 500 küldötte volt jelen. Magyarországot a kongresszuson 15 barlangkutatónk képviselte: Bajomi Dániel, Bognár Gyula, Cser Ferenc, dr. Dénes György, Gádoros Miklós, dr. Gráf Andrásné, dr. Juhász András, Mátyus Károly, Mindszenty Andrea, Molnár Vilmos, Mozsáry Péter, Pászthory Valter, Sárváry István, Szabó László és Székely Kinga; a tizenhatodik magyar a levelező tagként szereplő dr. Dudich Endre volt.

A kongresszus megnyitását a Juli-Alpokba, a klasszikus Karsztba és a környező nagy idegenforgalmi barlangokba szervezett kirándulások előzték meg, ezeken azonban a magyar küldöttek nem tudtak résztvenni.

Szept. 11-én, a kongresszus hivatalos megnyitása előtti este a Postojnai-barlang, illetve a postojnai Barlangtani Kutató Intézet igazgatósága baráti

A kongresszus megnyitó ünnepsége a Postojnai-barlang Kongresszusi- (Bál-)termében

A magyar küldöttség egy része a kongresszus megnyitó ünnepén

vacsorát adott a külföldi vendégek tiszteletére a Pivka-barlang bejárata melletti turistaházban. Ezen már a magyar küldöttség számos tagja is résztvett.

A kongresszus ünnepélyes megnyitóülése szept. 12-én délelőtt a Postojnai- (Adelsbergi-, Postumiai-) barlang Bál-termében zajlott le. A megnyitóbeszédet a kongresszus védnöke, Edvard Kardelj, a Jugoszláv Szövetségi Nemzetgyűlés elnöke tartotta. Ezután az előző kongresszus elnöksége, illetve a két kongresszus közti intézőbizottság nevében Josef Vornatscher, az Osztrák Barlangkutatók Szövetségének elnöke számolt be az utóbbi négy év eseményeiről. Beszámolójában kegyelettel emlékezett meg a röviddel előbb elhunyt Szabó Pál Zoltán professzorról, a nemzetközi tudományos élet és barlangkutató nagy halottjáról. Ezután a IV. kongresszus elnöke, Grga Novak professor, a Jugoszláv Tudományos Akadémia elnöke vette át a szót, felvázolta a kongresszus előtt álló feladatokat, és üdvözölte a küldöttségeket. A külföldi delegációk nevében a szovjet küldöttség vezetője, G. J. Bej-Bienko professor köszöntötte a vendéglátókat és a kongresszus összes résztvevőit. A megnyitóülés befejezésekképp a nagy esemény emlékezetére márványtáblát lepleztek le az ülés színhelyén, a Postojnai-barlang kristálycsillárokkal megvilágított hatalmas Bál-termében, melyet most ünnepélyesen Kongresszusi-teremnek neveztek el. Ezt követően a Szlovén Állami Operaház ének- és zenekara adott csodálatos hangversenyt a remek akusztikájú barlangteremben.

A kongresszus megnyitása után Postojna tanácselnöke fogadást és diszebedet adott a több mint ötszáz résztvevő tiszteletére. Ezt követően megtekintettük az idegenforgalomra példamutatóan be-tendezett (6 nyelvű vezetést nyújtó, pompásan ki-világított, villanyvasúttal rendelkező) Postojnai-, majd a Crna- és Pivka-barlangokat.

A következő három napon Ljubljanában folyt az egyetem gyönyörű, új bölcsészkar-i épületében. párhuzamosan öt szekcióban a tudományos beszámoló-k és előadások; közben zajlottak a bizottsági ülések is. Esténként került sor a küldöttségek által hozott filmek és diaposzítív-anyagok bemutatására.

A magyar kutatók sokoldaluan kivették részüket a kongresszus munkájából. Dénes dr. beszámolót tartott a magyarországi barlangfeltáró kutatások terén az előző kongresszus óta eltelt négy esztendő alatt elért eredményekről, továbbá szakbizottsági ülésen beszámolt a magyarországi barlangok természetvédelméről, kiépítettségéről, turista- és idegenforgalmáról. Feltárási eredményeinkből különösen a főváros belterületén elért újabb sikereink keltettek nagy feltűnést, hiszen világviszonylatban egyedül-álló, hogy egy nagyváros kellős közepén kilométeres nagyságrendű barlangok egész sora húzódjon a föld alatt. A dokumentációs bizottság a Mátyáshegyi-barlangot 4,2 km hosszúsággal és a Ferenchegy-i-barlangot 4 km-rel felvette a világ leghosszabb barlangjainak nyilvántartásába is.

Cser Ferenc a heliktitek keletkezésére vonatkozó megfigyelések és kísérletek alapján leszűrt elméleti következtetésekről tartott széles nemzetközi figyelmet keltő előadást. Gádosor Miklós a karszthidroló-giai mérések céljára konstruált, automatikusan regisztráló elektronikus mérőműszereinkről és azok működésével szerzett első tapasztalatokról számolt be. Szabó László a bükk-i kutatásoknak a pleisztocén megismerése terén elért eredményeiről tartott előadást a regionális speleológiai szekcióban.

Ugyanitt tartotta volna meg nemzetközi érdeklődéssel várt előadását a kongresszus előtt pár héttel elhunyt Szabó Pál Zoltán professor, Társulatunk társelnöke is. A szekció ülésén az elnöklő nyugat-német Binder professor hosszan méltatta az elhunyt

A kongresszus plenáris ülésének elnöksége (balról jobbra): V. Bohinec, S. Mikulec és I. Gams

nagy magyar tudós munkásságát, nemzetközileg nagyrabecsült tudományos eredményeit és mindenki által tisztelt emberi vonásait: humanitását, szerénységét, önzetlen segítőkészségét. Az ülés résztvevői egy perces néma felállással tisztelegtek az elhunyt magyar tudós emléke előtt. A kongresszusra szánt „A barlangok és a karsztreliet morfológiai kialakulásának sajátosságai Magyarországon” című poszt-humusz értekezését, — mely értékben kimagaslott a szekció előadásai közül — az elnöklő Binder professzor olvasta fel az elhunyt helyett.

A delegációvezetők értekezletein, ahol a nemzetközi kapcsolatok kiszélesítése és különösen az Unió létrehozása volt a főtéma, Dénes dr., küldöttségünk vezetője vett részt. Beválasztották a kongresszus határozatainak tervezetét megszövegező és az Unió alapszabályát kidolgozó bizottságba is. Az elkészült tervezeteket azután a delegációvezetők értekezlete alapos vita után, a szükséges módosításokkal egyhangulag elfogadta és így kerültek azok a plenáris ülés elé.

A barlangi mentőszolgálatok szervezetéről, tevékenységéről és felszereléséről tartott kollokviumon Bajomi Dániel vett részt. Ez a nemzetközi értekezlet sok hasznos tapasztalatot adott számunkra mentőszolgálatunk szervezeti fejlesztése és különösen felszerelésünk korszerűsítése tekintetében.

A magyar barlangkutatók résztvettek a barlangi térképek egyezményes nemzetközi jelkulcsának kidolgozásában, megvitatásában és a véglegesként elfogadott nemzetközi jelkulcs kialakításában is.

Szerepeltünk a filmbemutatón is: Bognár Gyula és Sárvány István a jósmafői Vass Imre Kutatóház különleges elektronikus mérőműszereinek működéséről és az állomáson folyó kutatómunkákról készített kisfilmjükkel keltették fel a nemzetközi plénum általános érdeklődését.

A reggel nyolctól este hétig tartó tudományos és munkaiülések után változatos volt a kongresszus estéinek programja is. 13-án este a Szlovén Nemzetgyűlés elnöke adott fogadást és koktélpártit a delegációvezetők és helyetteseik tiszteletére. Egyidejűleg barlangos film- és diapozitív-bemutató zajlott a Fesztivál-teremben. 14-én este díszelőadás volt a ljubljanaai operaházban a kongresszus résztvevőinek tiszteletére; műsoron J. Gotovac: Ero a túlvilágról című vigerájája szerepelt.

15-én délután autóbuzskirándulást tettek a kongresszus résztvevői a Tábor-barlanghoz; este a delegációvezetők rendkívüli ülése az Unió megalakításáról hozott a plenáris ülés elé terjesztendő határozatot, miközben a Fesztivál-teremben folytatódott a film- és diabemutató.

A kongresszus plenáris ülésére szeptember 16-án került sor, a ljubljanaai Fesztivál-palota márványtermében. Délelőtt a jugoszláv karszt- és barlangkutatás prominensei tartottak előadásokat az ország kiterjedt karsztvidékein folyó kutatásaik eredményeiről. A délutáni ülés szervezeti kérdésekkel foglalkozott.

A kongresszus plénuma a delegációvezetők egyenkénti személyszerinti nyilatkozata nyomán egy-

hangú lelkesedéssel kimondta a Nemzetközi Szeleológiai Unió (Nemzetközi Barlangkutató Szövetség), az UIS megalakítását és elfogadta a delegációvezetők által előző este jóváhagyott alapszabályt. Az Unió alapszabályaival való összhang érdekében a plénum módosította a Nemzetközi Szeleológiai Kongresszusok alapszabályát is.

Az Unió célja valamennyi ország barlangkutatói közti kapcsolatok elősegítése, fejlesztése és tevékenységük összehangolása nemzetközi terv alapján. Az Unió négy évenként, a kongresszusok alkalmával sorra kerülő ülésein a tagországokat két-két küldött képviselheti. Amelyik országban több barlangkutató szervezet is működik, ott az illető ország belügye a közös képviselők személyében való megállapodás. Az Unió élén elnök, két alelnök és főtítkár áll, akik más-más országok képviselőiből kerülnek ki, és a főtítkár kivételével egymásután kétszer nem választhatók meg. Tisztségükkel járó feladataikat társadalmi munkában látják el.

A kongresszus plénuma ezután megválasztotta az Unió első vezetését. Elnökké egyhangú lelkesedéssel a francia Bernard Gèze professzort, alelnökké az angol Gordon Th. Warwick és a jugoszláv Stjepan Mikulec professzorokat, főtítkárrá pedig a rendkívül agilis libanoni Albert Anavy professzort választottuk meg. Sor került a szakbizottságok megalakítására is. A magyar kutatók közül dr. Bertalan Károlyt a dokumentációs bizottságba, dr. Dénes Györgyöt a feltáró kutatások eredményeit nyilvántartó, valamint az általános karsztosodási problémákkal foglalkozó bizottságokba, dr. Kessler Hubertet pedig a barlangterképezési szakbizottságba választotta be a közgyűlés.

Határozatot hozott a plénum az 1969-ben megrendezésre kerülő V. Nemzetközi Szeleológiai Kongresszus ügyében is. Miután ennek megrendezési jogát egyedül a Német Szövetségi Köztársaság barlangkutatói kérték, a kongresszus így vita nélkül bízta meg őket a rendezéssel. A következő kongresszus színhelye előreláthatólag Stuttgart lesz.

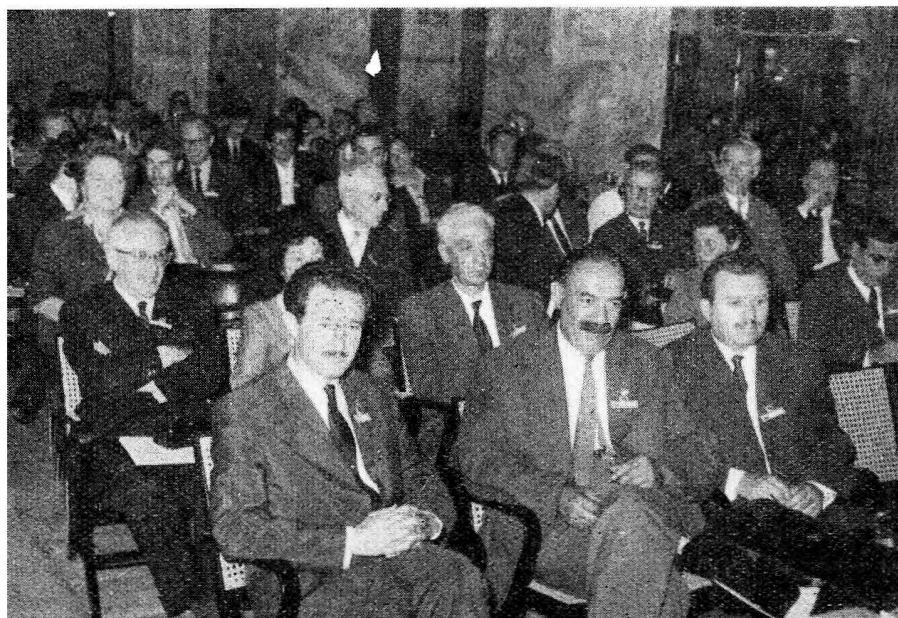

Bernard Gèze, az UIS elnöke székfoglaló beszédét tartja

A határozatok meghozatala után a kongresszus záróünnepségére került sor. Ennek keretében az egyes küldöttségek vezetői, köztük a magyar delegációt vezető Dénes dr. is, rövid beszédekben méltatták a kongresszus munkáját és eredményeit, megköszönve a rendező jugoszláv barlangkutatók nagyszerű szervezését. A plenáris ülés a kongresszus elnöke, Grga Novak akadémikus zárószavaival ért véget.

Este Ljubljana város tanácsának elnöke adott fogadást és koktélpártit a kongresszus valamennyi résztvevőjének tiszteletére a gyönyörű, középkori városháza összes termeiben.

Másnap, szept. 17-én a Rakov-Skocjani-barlangoknál és sziklahidaknál a Belga Barlangi Mentő-

A plenáris ülés résztvevőinek egy csoportja

szolgálat tartott nagyszabású gyakorlati bemutatót szervezeteükről, mentési módszereikről és felszerelésükről. A rendkívül érdekes és tanulságos bemutatót követően a kongresszus résztvevői megtekintették a környék barlangjait, majd a helyi tanácselnök által adott fogadáson és vacsorán vettek részt.

Szept. 18-tól 26-ig a kongresszus résztvevői közös kirándulás keretében tanulmányozták a barlangkutatás szülőföldjét, a klasszikus jugoszláv Karsztot. A közös kirándulás és ezzel a kongresszus hivatalos programja szept. 26-án Dubrovnikban ért véget. E tanulmányi kiránduláson azonban már csak egyetlen magyar kutató, Pászthory Valter tudott résztvenni, de ő is csak a tanulmányút egy részén.

Az itt leírt rövid áttekintés jóformán csak a kongresszus mozgalmás életének képét körvonalazhatta. E beszámoló keretei nem teszik lehetővé, hogy akár csak vázlatot is adjak a kongresszuson elhangzott tudományos referátumok, szakmai beszámoló, a munkabizottságokban bemutatott dokumentumok sokrétű és nagyértékű anyagáról. Mindez a kongresszus titkárságának szerkesztésében vaskos kötetekben fog megjelenni és értékes forrásanyagul fog szolgálni a speleológia minden területén tevékenykedő kutatók számára.

A kongresszust rendező jugoszláv barlangkutatók mintaszerű munkát végeztek. A tartalmas kongresszus számára gördülékeny szervezést, gazdag programot és látványos keretet biztosítottak. A kongresszuson mindvégig érződött a jugoszláv kormány állandó törődése, gondoskodása és az idegenforgalmi apparátátus hathatós közreműködése.

Tartalmát tekintve a kongresszus magasszínvonalú, hasznos és rendkívül tanulságos volt. A magyar barlangkutatók számára elméleti ismereteinknek a legújabb nemzetközi tudományos eredményekkel való kiegészítését, gazdag gyakorlati és módszertani tapasztalatok szerzését tette lehetővé. Jelentősen kiszélesíthettük nemzetközi kapcsolatainkat is. Elhangzott előadásainkkal és beszámolóinkkal pedig öregbítettük a magyar barlangkutatók jó hírnevét.

Köszönettel tartozunk felettes hatóságainknak, az illetékes tudományos- és sport-szerveknek, hogy támogatásukkal lehetővé tették a magyar barlangkutatók számára ezen a tanulságos és hasznos kongresszuson való eredményes részvételt.

*Kurzreferat über den IV. Internationalen Speläologen-Kongress
von Dr. Gy. Dénes*

Verfasser berichtet über den in Jugoslawien 1965 veranstalteten Kongress. Nach Feststellung der ungarischen Delegation stellt dieser Kongress einen Wendepunkt in der Geschichte der internationalen Zusammenarbeit der Speläologen dar und die Delegationsmitglieder begrüßen warm die Schaffung eines ständigen internationalen Organes. Die ungarischen Speläologen möchten auch an dieser Stelle den Karst- und Höhlenforschern Jugoslawiens ihre aufrichtigste Anerkennung bezüglich der Organisation des bisherigen erfolgreichsten Kongresses, der ausgezeichneten Arbeit der jugoslawischen Fachkollegen zum Ausdruck bringen.

*Доклад о IV. Международном
спелеологическом конгрессе
Д-р Дь. Дёнес*

Автор статьи рапортует о вышеназванном конгрессе, организовавшемся в 1965 г. в Югославии. По мнению венгерской делегации данный конгресс ознаменовал поворот в истории международного сотрудничества спелеологов. Венгерские участники его горячо поздравляют своих иностранных коллег с созданием постоянного координирующего органа. Венгерские спелеологи пользуются случаем выразить свое искреннее признание в сторону карсто- и пещероведов Югославии за проделанную ими образцовую работу в организации венчавшимся до сих пор крупнейшими успехами конгресса.

*A Nemzetközi
Speleológiai Unió
első vezetősége
(balról jobbra):
A. Anavy főtitkár,
B. Géze elnök,
G. Warwick és
S. Mikulec alelnökök*

